

*en ny tid,
en ny vänster*

VÄNSTERPARTIETS KONGRESS
5—9 JANUARI 1993

*för en
solidarisk
värld*

VÄNSTERPARTIETS
PRINCIPPROGRAM

VÄNSTERPARTIETS STADGAR

för en solidarisk värld

PRINCIPPROGRAM ANTAGET AV
VÄNSTERPARTIETS KONGRESS 1993

Innehåll

PRINCIPPROGRAM

1. Vårt mål · 3
2. Politisk demokrati · 4
3. Ekonomi och självförvaltning · 6
4. Den gemensamma sektorn · 8
5. Det svenska klassamhället · 9
6. Det goda arbetet · 11
7. Vardagslivet · 13
8. Manssamhället och kvinnokampen · 14
9. Sexuellt likaberättigande · 16
10. Vår miljö · 17
11. Teknik i människans tjänst · 19
12. Utbildning · 21
13. Kultur och media · 22
14. Vår värld · 23
15. Vårt parti · 27
16. Vänsterns väg · 28

STADGAR · 31

VÄNSTERPARTIET

box 12660

112 93 Stockholm

Tel. 08-654 08 20

PRODUKTION OCH GRAFISK FORM: Anledo&Co/Mats Einarsson

TRYCK: Williamssons Offsettryck AB, Solna 1993

1. Vårt mål

1:1. Vänsterpartiet är ett socialistiskt parti. Vi arbetar för ett samhälle där alla människor har lika värde och lika rätt till ett gott liv. Vi vill leva i en värld där människor löser konflikter med fredliga medel och lever i samklang med naturen. I gemenskap och samarbete skapas en levande kultur som stärker människans identitet och självkänsla och tillför samhället värdefull inspiration och kritik.

1:2. Vänsterpartiet verkar för att kapitalismen avskaffas. Vi bekämpar samhällets splittring i härskande överklasser och förtryckta underklasser. Vi bekämpar rasism och främlingsfientlighet. De manliga maktmönstren måste brytas ned och alla former av förtryck avskaffas. Varje människa ska kunna bestämma över sitt eget liv. Vänsterpartiet verkar för ett solidariskt, klasslöst och demokratiskt samhälle.

1:3. Vår socialism bygger på självförvaltningens idé och uttrycker människornas strävan efter frihet, jämlikhet, demokrati och en god livsmiljö. Vi är solidariska med den fattiga världens förtryckta folk. Vi arbetar för en ny ekonomisk världsordning som ger alla medborgare på jorden rätt till ett värdigt liv. Vi värnar om barnen och framtida generationer. Vi arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling.

2. Politisk demokrati

2:1. Vänsterpartiet försvarar den parlamentariska demokratin där val till de politiska församlingarna sker med allmän och lika rösträtt. Valsystemet ska vara proportionellt. Monarkin är inte förenlig med ett demokratiskt styrelseskick och bör avskaffas. Religionsfriheten ska garanteras. Staten ska inte stödja någon speciell religiös riktning.

2:2. Det representativa flerpartisystemet är det bästa sättet att fatta övergripande beslut och sammanjämka olika särintressen till lösningar på gemensamma problem. Innehållet i besluten bestäms sedan i grunden av styrkeförhållandena utanför de parlamentariska församlingarna. Det avgörs av människors möjlighet att mobilisera och organisera sig till kamp för solidaritet och rättvisa.

2:3. Det representativa styrelseskicket behöver kompletteras med former som ger direkt inflytande för medborgarna. Det kan ske i form av beslutande folkomröstningar, men också i form av självförvaltning bland arbetande, boende och brukare.

2:4. Vi värnar om det kommunala självstyret. Detta måste emellertid kompletteras med lagar, som skyddar individens rättigheter. Det regionala samarbetet ska stärkas och demokratiseras. Landsting och länsstyrelser slås samman till länsparlament.

2:5. Vi vill bryta mansdominansen i riksdag, landsting och kommunala församlingar. Målet är att uppnå lika representation för kvinnor och män.

[4]

2:6. Demokrati förutsätter yttrande- och tryckfrihet, en öppen, offentlig debatt och rätten att organisera opposition. Information ska vara tillgänglig för alla och fritt kunna utbytas. Vår unika offentlighetsprincip ska försvaras.

2:7. Demokratin ska skydda etniska minoriteters rätt att utveckla sitt språk och sin kultur, både som särart och som bidrag till en mångkulturell rikedom i samhället samt för vårt ursprungsfolk samerna även deras näringar och institutioner. En politisk majoritet får aldrig undertrycka en etnisk minoritet i samhället. Vi bekämpar rasism och främlingsfientlighet. Vi kräver att invandrare ska ha rösträtt i riksdagsvalen enligt samma regler som i kommunal- och landstingsvalen.

2:8. Rättssamhället ska försvaras och utvecklas. Den dömande makten ska stå fri från den politiska makten. Alla ska vara lika inför lagen. Samhället måste både se till att lagar efterlevs och att medborgarna har tillgång till rättshjälp.

2:9. Folkliga aktioner av civil ohörsamhet som riktar sig mot bristande lyhördhet från politikerns sida eller mot djupt omoraliska politiska beslut kan vara nödvändiga och berättigade.

2:10. Den parlamentariska demokratin, liksom de demokratiska fri- och rättigheterna, begränsas idag av de ekonomiska maktförhållandena i Sverige och världen. Mäktiga koncerner sätter press på regeringar. Monopolbildning och kommersialisering av massmedia begränsar det fria ordet. Den socialism vi vill bygga är ägnad att stärka och fördjupa demokratin.

[5]

3. *Ekonomi och självförvaltning*

3:1. Kapitalismen har i vår tid fått en global omfattning. Den domineras av stormakterna och de transnationella bolagen. Den måste mötas av internationellt solidariskt motstånd och lokalt förankrad kamp.

3:2. Kapitalägandet har förändrats. Många av de gamla ägarfamiljerna har ersatts av anonyma institutioner och fonder. Det enskilda ägarinflytandet har minskat och kontrollen har centraliserats till ett fåtal stora kapitalgrupper. Penningkapitalets spekulativa drag har blivit tydligare och står ofta i motsättning till produktionens behov och intressen.

3:3. Kapitalets makt måste brytas. Ekonomin ska demokratiseras. Ägandets rättigheter begränsas. De övergripande ekonomiska besluten fattas av riksdag och regering. Kontrollen över kreditväsendet skärpes. Löntagarfonder och andra allmännyttiga fonder utvecklas i decentraliserade former. Förmögenheterna omfördelas.

3:4. Det behövs olika typer av företag – statliga, kommunala, kooperativa och privata. Resurser och företag som har en nyckelroll i den samlade ekonomin ska ägas av samhället och förvaltas till gemensam nytta. Det praktiska ansvaret för att driva och utveckla företag och arbetsplatser ska vila på de anställdas självförvaltning. Juridiska hinder för kommunal företagsamhet upphäves.

3:5. Varje utvecklad ekonomi kräver en kombination av planering och marknadsmekanismer. Planeringen utgår från politiska

beslut. Den sätter regler och ramar för marknadens aktörer. Den ska särskilt ta hänsyn till miljön, den regionala utvecklingen och den sociala rättvisan här hemma och globalt. Den ska förhindra monopol och karteller och motverka marknadens tendens att skapa klyftor i inkomst och välstånd.

3:6. De många enskilda besluten kan inte styras av politiker och planerare. Det behövs varumarknader med priskonkurrens och känslighet för konsumentens behov. Det behövs en arbetsmarknad som ger alternativ åt de arbetssökande. Det måste finnas demokratiska alternativ och konkurrens också på kapitalförmedlingens område. Men marknaderna ska vara underställda politiskt fattade beslut.

3:7. Även i en demokratiserad ekonomi behövs en solidarisk lönepolitik som sätter ramar för lokala uppgörelser. Så kan man säkra en rättvis fördelning av inkomster över hela arbetsmarknaden och solidaritet inom löntagarkollektivet trots konkurrensen mellan företag.

3:8. Den ekonomiska politiken ska styra produktionen efter mänskliga behov och anpassa den till naturens kretslopp. Produktionen ska bära sina egna miljökostnader. Tillväxten måste styras bort från produktion av varor som hotar miljön till produktion av utbildning, vård och kultur.

3:9. Skattesystemet ska förändras. En stor del av beskattningen flyttas från löneinkomsterna till produktionen. Den återstående inkomstskatten ska omfördela från rika till fattiga och stärka rättvisan. Differentierad moms och punktskatter användes för

den del av beskattningen som behöver vara rörlig och anpassad till ekonomins växlingar. Kommunerna ska ha självständig rätt att beskatta mark, företag och personer. Förmögenhets-, vinst- och arvsskatter skärpes.

4. Den gemensamma sektorn

4:1. Vänsterpartiet försvarar arbetarrörelsens grundidé om en gemensam och solidarisk sektor som bygger på principen »Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov«. Den ska finansieras genom progressiv beskattning av medborgare och företag. Den ska svara för en rättvis fördelning av inkomster och livschanser mellan olika grupper av yrkesverksamma och mellan de yrkesverksamma och dem som står utanför arbetsmarknaden: barnen, de unga, de gamla, de sjuka och de arbetslösa.

4:2. I Sverige har den gemensamma sektorn fungerat bättre än i de flesta andra länder. Ändå är vi i vissa avseenden kritiska till den. Myndighetsprägel och byråkratiska traditioner lever kvar från ett gammalt överhetsamhälle. Idag hotar nya marknadsfilosofier hämtade från den privata sektorn att göra förskolebarn, skolelever och åldringar till kunder på en tjänstemarknad.

4:3. Vi vill bygga ut, förstärka och fördjupa demokratin. Vi vill ersätta byråkratin med självförvaltning i olika former där personal och brukare gemensamt bär ansvaret. Det ställer personalen inför nya krav, men innebär också att verksamheten kan bli bättre för dem som behöver den.

4:4. Vi är positiva till experiment och försök med alternativa driftsformer. Men inom vård, omsorg, undervisning och kultur passar inte driftsformer där vinstmotivet kan komma i motsättning till behoven och verksamhetens syfte. Särskilt är vi kritiska till de privata storbolag som idag står beredda att överta lönsamma delar av den gemensamma sektorn.

4:5. Vi vill att den gemensamma sektorn ska ges goda möjligheter att vidareutveckla sin omsorgskultur istället för att kopiera den privata sektorns snäva och omänskliga lönsamhetstänkande. Det handlar om att möta människors behov, inte om att skapa vinster. Sådana alternativ utvecklas på många arbetsplatser. Ofta är det kvinnorna som utvecklar ett omsorgstänkande som bygger på solidaritet mellan människor.

5. Det svenska klassamhället

5:1. Sverige är fortfarande ett klassamhälle. Klasserna bygger idag som tidigare på människors ställning i arbetslivet. En majoritet av Sveriges befolkning lönearbetar. De flesta har en underordnad ställning. Inkomster och förmögenheter är orättvist fördelade, både mellan klasserna och mellan könen. Många lever i välstånd och överflöd medan andra har svårt att klara sin försörjning.

5:2. Orättvisor finns också på andra områden. Skillnaderna i hälsa och livslängd mellan arbetare och högre tjänstemän ökar. Andelen arbetarbarn vid universitet och i högre utbildning

minskar. På kulturens område liksom i boendet är klassklyftorna tydliga.

5:3. Arbetarklassen har förändrats under de senaste årtiondena. Industriarbetarna utgör alltjämt en stor andel. Men tendensen är att allt färre arbetar i tillverkningsindustrin, allt fler i offentlig och privat tjänsteproduktion. Skiktningen inom arbetarklassen ökar. Den går mellan privat och offentligt anställda, mellan kvalificerade yrkesarbetare och lågutbildad arbetskraft, mellan heltids- och deltidsarbetande, mellan män och kvinnor. Denna skiktning försvagar och splittrar arbetarklassen. Vänsterpartiet eftersträvar en solidarisk politik som utjämnar skillnaderna mellan olika skikt av de arbetande. Det skulle också öka arbetarrörelsens möjligheter att agera enligt för alla arbetandes gemensamma intressen och därmed med större kraft påverka samhällsutvecklingen.

5:4. De flesta kvinnor har blivit lönearbetare. Mycket av det nödvändiga arbetet i hemmet utförs fortfarande oavlönat av kvinnor, men vård och omsorg har till stor del förts över från familjen till den gemensamma sektorn, som idag utgör kvinnornas huvudsakliga arbetsmarknad vid sidan av handel och service. Kvinnornas underordning framträder tydligt i arbetslivet. De har lägre lön, enformigare jobb, färre möjligheter till utveckling och vidareutbildning. De löper större risk att få arbetsskador och bli arbetslösa.

5:5. Kvinnorna bär ett dubbelt ansvar. Därför väljer många av dem att yrkesarbeta på deltid. Ojämligheten i arbetslivet följer

dem också i ålderdomen. En majoritet av de sämst ställda pensionärerna är kvinnor.

5:6. Klassamhället ska avskaffas. Människor ska vara fullvärdiga medborgare också på ekonomins och produktionens område.

6. Det goda arbetet

6:1. Det är viktigt att ha ett tryggt och meningsfullt arbete med en lön man kan leva på. Genom arbetet deltar vi i samhällslivet, vi får ett vidgat socialt kontaktnät, och vår självkänsla stärks. Arbetslöshet kan vara ett katastroftillstånd för den som drabbas. Den är också ett oansvarigt slöseri med mänskliga resurser. En hög arbetslöshet försvagar dessutom arbetarrörelsens ställning i samhället. Var och en som är i arbetsför ålder ska ha lagfäst rätt till meningsfullt arbete.

6:2. Sex timmars arbetsdag för alla, med bibehållen lön, minskar arbetsskadorna och de korta sjukskrivningarna. Fler arbetstillfällen skapas, effektiviteten ökas, och det blir mer meningsfull fritid.

6:3. Arbetslivet förändras snabbt. Ny teknik och organisation ställer nya krav på ansvar och kompetens. Arbetsgivarna har i flera branscher tvingats lämna löpande band-principen för en decentraliserad arbetsorganisation med självstyrande grupper, lokala resultatenheter och ökat ansvar för den enskilde. Samtidigt förblir många arbeten ensidiga och utarmande.

6:4. Vi ställer krav på arbetsmiljö, arbetsorganisation och arbetets mål och mening. Vi vill erövra kunskaper, makt och möjligheter att tillsammans behärska arbetslivet. Det är det levande arbetet och inte kapitalet som ska vara drivkraften i arbetslivets och samhällets utveckling.

6:5. Vår syn på det goda arbetet innebär nya krav på den fackliga strategin. Det räcker inte att sälja sin arbetskraft så dyrt som möjligt. Kampen på arbetsplatserna måste också handla om demokratin och om makten över arbetet. De arbetande ska överta ansvaret för verksamheten i självförvaltningens former. Det gäller att utveckla arbetarrörelsens vision om ett meningsfullt liv för människorna och en hållbar utveckling för arbetslivet och produktionen.

6:6. Fackföreningsrörelsen har en viktig roll i samhälls- och arbetslivet. Den ska ha sin bas på arbetsplatserna och stärka de arbetandes inflytande och beslutanderätt. Den ska också verka för solidariteten med dem som står utanför arbetslivet. Vi försvarar strejkrätten liksom de andra fackliga rättigheter som arbetarrörelsen har erövat.

6:7. Ett internationellt fackligt samarbete blir allt viktigare i vår tid. Det behövs ett koncernfackligt samarbete liksom andra fackliga solidaritetsaktioner.

6:8. De fackliga organisationerna ska vara självständiga i förhållande till företagen, staten och de politiska partierna. Vänsterpartiet stödjer och vill samverka med den fackliga rörelsen.

7. Vardagslivet

7:1. Varje människa behöver ha makt över sitt eget liv, kunna påverka sin situation och välja sin väg. Hon behöver också gemenskap och samhörighet, i familjen och släkten och bland vänner, arbetskamrater och grannar.

7:2. Familjen kan täcka djupt mänskliga behov av gemenskap och trygghet, men kan också vara instängd och nedbrytande. Idag förändras familjens situation och olika samlevnadsformer växer fram. Varje människa ska själv kunna välja hur hon vill leva.

7:3. I vårt samhälle är avståndet alltför stort mellan å ena sidan den enskilda människan i vardagen, å andra sidan politikerna, näringslivet och arbetsplatserna. Många känner vanmakt inför de anonyma krafter som styr deras liv.

7:4. Det behövs ett fungerande lokalsamhälle mellan de enskilda hushållen och den stora världen. Initiativet att spontant utveckla samarbetsformer ska ligga hos människorna i bostadsområdet eller grannskapet. Politikerna ska stödja men inte styra sådana initiativ.

7:5. En bra bostad till rimligt pris är en social rättighet. Samhället ansvarar för bostadsförsörjningen genom ett solidariskt finansieringssystem byggt på sociala värderingar. Tryggheten till boendet försäkras genom ett starkt besittningsskydd. Social och kulturell integration främjas. Olika former av bogemenskap eller självförvaltning i boendet ska uppmuntras och stödjas. De kan ha stor betydelse för att underlätta vardagslivet och motverka de

splittrande krafterna i samhället. De kan göra ett resursbevarande levnadssätt möjligt.

7:6. Våra barn behöver trygghet, kärlek, omvårdnad och kontakt med vuxna. De har rätt till en bra barnomsorg i samhällets regi. Män och kvinnor ska gemensamt stå för omsorgen och för det nödvändiga, oavlönade arbetet i hemmet. Vi kräver sex timmars arbetsdag och en utbyggd kvoterad föräldraförsäkring.

7:7. Människor med handikapp har en självklar rätt till samhällsgemenskap. De ska ha rätt till arbete och eget boende, tillgång till kommunikation, massmedia och kultur på egna villkor samt en väl fungerande samhällsservice och en bra fysisk planering.

7:8. Vänsterpartiet vill utveckla och förbättra omsorgen om de gamla. Alla människor har rätt till en pension som garanterar välfärden, en trygg ålderdom och en värdig avslutning på livet.

7:9. Vänsterpartiet verkar för en restriktiv alkoholpolitik och en effektiv narkotikabekämpning och för att människor med missbruksproblematik och deras anhöriga ska få den hjälp de behöver.

8. *Manssamhället och kvinnokampen*

8:1. Män och kvinnor har alltid utfört olika sysslor, både i hemmet och på arbetsmarknaden. Arbetsdelningen har begränsat kvinnors möjligheter att påverka sina egna liv och sin omgivning. En könsbestämd maktstruktur, patriarkatet, har

skapats. Den har inneburit och innebär mäns kontroll av kvinnors liv, arbete, utbildning, egendom, sexualitet.

8:2. Det finns både ett öppet och ett dolt kvinnoförtryck. Det patriarkala mönstret byggs in i relationerna mellan könen och återkommer i samhällets maktapparater, i staten, i företagen, i de politiska församlingarna och i arbetslivet. Det uppstår ständigt i nya former. Manssamhället upprätthåller sin makt med hjälp av förfinade härskartekniker som går ut på att kvinnor osynliggörs, nedvärderas, ställs utanför, undanhålls information och skuldbeläggs.

8:3. Den könsstrukturella arbetsdelningen är en av anledningarna till att kvinnor och män utvecklar olika förhållningsätt och får olika erfarenheter. Männerna arbetar till största delen inom den industriella varuproduktionen och kvinnorna inom reproduktionen, det betalda och obetalda omsorgsarbetet. I vårt samhälle värderas det manliga förhållningssättet högre. Kvinnors erfarenheter måste tas tillvara och påverka utvecklingen i mycket större utsträckning. Det kräver genomgripande förändringar av både arbetsorganisation och av arbetet i fackliga och politiska organisationer.

8:4. En av de viktigaste politiska uppgifterna är att verka för männens ökade ansvar för barnen och hemarbetet. Att männens roll som fäder är undervärderad visar den senaste forskningen. Kvoterad föräldraledighet är ett steg i rätt riktning.

8:5. Kampen för kvinnornas rättigheter har gett viktiga resultat. Det gäller allt från införandet av kvinnlig rösträtt 1921 till ef-

terkrigstidens utbyggda socialförsäkringar, som utgår från kvinnors rätt till lönearbete och rätten till fri abort. Dessa framgångar ska aktivt försvaras.

8:6. Kvinnors frigörelse ska ske på kvinnornas egna villkor. Kvinnor och män är lika värda, men inte lika. Kvinnor ska inte behöva anpassa sig till männens normer. För att bryta arbetsdelningen mellan könen och för att kvinnors underordning ska kunna brytas behövs en särskild kvinnokamp. Vänsterpartiet ska stödja den i varje politisk handling.

9. Sexuellt likaberättigande

9:1. Vänsterpartiet deltar i kampen för sexuellt likaberättigande. Vi hävdar vars och ens rätt till den egna sexualiteten. Vi bekämpar sexuellt förtryckande institutioner och sedvänjor.

9:2. Det sexualiserade våld som utövas av män mot kvinnor och barn över hela världen återspeglar och upprätthåller den manliga maktstrukturen, också i Sverige. Inte ens när denna brottslighet förs fram i ljuset kan offren vara säkra på att få stöd av samhället. Våldet mot kvinnor och barn har exploaterats av porrindustrin, som blivit en vinstgivande kapitalistisk storindustri.

9:3. Vi bekämpar porrindustrin. Vi är motståndare till prostitution och kräver kriminalisering av de prostituerades kunder. Vi arbetar för ett samhälle där ingen grogrund finns för prostitution.

10. Vår miljö

10:1. Människan är en del av naturen. Hon är beroende av naturens resurser, dess artrikedom och dess olika kretslopp. Genom att värna om naturens livgivande processer kan människan underhålla sina egna livsbetingelser. Detta kräver ett ökat miljömedvetande. Hela vårt sätt att producera och konsumera måste förändras.

10:2. Sovjetsystemet ledde till ekologiska katastrofer till följd av satsningen på massiv kvantitativ tillväxt, den blinda tron på teknikens och vetenskapens möjligheter samt frånvaron av demokrati och folklig kontroll. I den kapitalistiska världen har kraven på växande vinster och ökad materiell tillväxt varit överordnade hänsynen till naturen. Tillväxtekonomiernas ständigt ökade resurs- och energiförbrukning har lett fram till den globala miljökrisen. Industrisamhällets enorma resursslöseri är följden av en teknisk utveckling styrd av människor, företag och regeringar utan miljöansvar.

10:3. Vår livsmiljö kräver idag hårda ingrepp mot föroreningar och rovdrift. Alltför sent har samhället börjat reagera. På en del områden har vi lyckats bromsa utvecklingen, men vi måste helt ändra inriktning på vårt sätt att leva. De rika länderna bär här ett huvudansvar.

10:4. Miljöproblem på arbetsplatserna drabbar inte alla, så som exempelvis luftföroreningar gör. Därför blir de också ofta förbisedda i miljöpolitiken. Det är viktigt att arbetet inte skadar vår fysiska och psykiska hälsa. De anställda på varje arbetsplats ska

ha det avgörande inflytandet över sin arbetsmiljö.

10:5. Den fysiska samhällsplaneringen ska skydda såväl storstadskärnor som glesbygdsområden. Trafikpolitiken ska främja energisnål och miljövänlig kollektivtrafik. Jordbrukspolitiken ska gynna ekologiskt anpassad odling och långsiktigt bevara jordens produktionsförmåga. Naturvårdspolitiken ska skydda djuren, naturen och människans landskap. Naturskogarna har stor betydelse för vår flora och fauna och för vår överlevnad. Allemansrätten måste bevaras.

10:6. Energifrågorna spelar en nyckelroll. Vi måste upphöra med att använda bränslen som allvarligt skadar vår livsmiljö. Kärnkraften hotar med katastrofer och olösta giftlagringsproblem och måste avskaffas. Vi ska utveckla miljövänliga, förnybara energikällor. Storskaliga lösningar kan kombineras med mindre anläggningar som bygger på lokal energiförsörjning. Energiförbrukningen ska minska genom hushållning, miljöanpassad infrastruktur, energisnål teknik och en aktiv pris- och avgiftspolitik.

10:7. Plågsamma djurförsök måste avskaffas och »djurfabriker« läggas ned. Djurhållning ska utgå från att djur är känsliga varelser, som har rätt till ett gott liv.

10:8. Som miljömedvetna konsumenter kan vi förändra vårt eget livsmönster. Genom modern miljöteknik kan industriprocesser förbättras så att de uppfyller högt ställda krav på resurshushållning, återanvändning och god arbetsmiljö.

10:9. Miljökraven kan komma i konflikt med andra politiska mål och värderingar som full sysselsättning, lokalt självbestämmande och nationell suveränitet. I sådana konflikter ska hänsynen till långsiktigt hållbar och internationellt solidarisk utveckling vara avgörande. Naturen känner inga nationella gränser, och många miljöproblem måste lösas i internationellt samarbete. Import och export av miljögifter och avfall ska förbjudas.

11. Teknik i människans tjänst

11:1. Den vetenskapliga utvecklingen har givit upphov till ny teknik som revolutionerat människors liv. Utvecklingen har för många inneburit stora framsteg ifråga om välfärd och trygghet, men lämnat ännu fler lottlösa.

11:2. Vänsterpartiet har en positiv syn på teknik och vetenskap. Men vi är medvetna om de stora problem som hänger samman med missbruket av kunskap. Det mest påtagliga exemplet är den militära användningen av mänskligt kunnande.

11:3. Vänsterpartiet stödjer principen om grundforskningens frihet, men frågan om hur teknik ska utvecklas och användas är politisk.

11:4. Den destruktiva utveckling för miljön som tekniken bidragit till måste brytas. Modern teknik ska tas i bruk för att reparera vad vi redan förstört och för att möjliggöra en ansvarig produktion och konsumtion på naturens villkor.

11:5. Den vetenskapliga utvecklingen har ökat produktiviteten i det mänskliga arbetet. Den ökade produktiviteten skulle kunna leda till generell arbetstidsförkortning, bättre arbetsmiljö och ett arbetsliv med stimulerande arbetsuppgifter. Men då måste de arbetande själva erövra makten över teknologins utveckling och användning.

11:6. Ekonomins internationalisering har tillsammans med teknikens utveckling gett de transnationella bolagen nya maktmedel. Beslut flyttas långt från dem som berörs. Svaret måste bli fackligt samarbete i syfte att erövra makten från det transnationella kapitalet. Den avancerade tekniken kan möjliggöra ett ansvarigt demokratiskt beslutsfattande också inom ett internationaliserat näringsliv.

11:7. Ny medicinsk teknik ger löfte om en tillvaro utan de vanliga folksjukdomarna. Samtidigt är många av dess möjliga tillämpningar djupt kontroversiella. Genom lagstiftning ska avgöras vilka som ska tillåtas bli verklighet. Vid tillämpningen av bioteknik på växter och djur krävs säkra bevis för att de biologiska processerna inte skadas. Klara etiska regler behövs för att undvika att djur åsamkas lidanden. Genterapi kan bli ett verksamt medel när det gäller att bota vissa sjukdomar, men ingrepp som ger förändringar som går i arv kan inte tillåtas.

11:8. Frågor om hur mänskligheten ska hantera ny teknik kan framstå som svåra. De avgörs nu i slutna direktionsrum och i en otillgänglig forskarvärld. De blir emellertid allt mera livsavgörande. Därför måste de bli föremål för allmänhetens insyn och avgöras genom demokratiska beslut.

12. Utbildning

12:1. Alla ska ha rätt till en bred utbildning för att kunna leva ett rikt liv och skaffa sig en yrkesutbildning. Studielön ska ge alla möjlighet att studera. I ett snabbt föränderligt samhälle ska alla också ha rätt till återkommande utbildning.

12:2. Vänsterpartiet vill demokratisera skolsystemet så att alla människors möjligheter tas till vara. I skolan ska kunskapssökandet stå i centrum, inte konkurrens och betygsjakt. Estetiska, praktiska och teoretiska ämnen är alla lika betydelsefulla som grund för en god allmän bildning. Målet att utveckla förnuån till samarbete och självständigt tänkande ska genomsyra all verksamhet i skolan.

12:3. Skolan ska ge praktiska erfarenheter av ett demokratiskt arbetssätt. Skolans roll som mötesplats och centrum för kultur i lokalsamhället ska stärkas. Skolan ska fostra till jämlikhet och solidaritet både i den nära omgivningen och i världen. Handikappade och sjuka barns rätt till undervisning ska garanteras. Barn från minoritetsgrupper ska ha rätt till hemspråksundervisning. Könsdiskriminering, rasism och mobbning ska aktivt motverkas. Omsorgen om djur och natur och kommande generationer ska främjas för att stärka det allmänna miljömedvetandet i samhället.

12:4. Vi vill fortsätta att stödja den folkbildningstradition som länge varit en viktig del av arbetarrörelsens och fackföreningsrörelsens verksamhet. Generöst stöd till KOMVUX, studieförbund och folkhögskolor ger många människor möjlighet att ta

igen vad de tidigare i livet har gått miste om. Många av dem är lågutbildade kvinnor, många är invandrarkvinnor.

13. Kultur och media

13:1. Kulturen är både ett mål i sig och ett medel. Skapandet är ett grundläggande mänskligt behov. Kulturens fria växt och livskraft är också en betingelse för ett gott samhälle.

13:2. Vänsterpartiet vill uppmuntra de många olika former av kulturarbete som ger människor styrka och glädje och skapar gemenskap. Vi stödjer såväl amatörkulturen som den professionella kulturen. Det är viktigt att dessa två kulturer ges möjlighet att mötas och utvecklas i ett nära och praktiskt samarbete.

13:3. Genom människans skapande förmåga utformas kulturer i varje samhälle. Människors förflyttningar har givit upphov till mångkulturella samhällen. I Sverige har de senaste årtiondenas invandring förstärkt denna utveckling.

13:4. Alla har rätt till kunskap om sin egen historia, sin hembygd och sitt språk. Men det är lika viktigt att få möjlighet att lära av varandras erfarenheter. En kulturpolitik som ger oss den möjligheten ökar den ömsesidiga förståelsen och respekten. Och vi får ett öppet och solidariskt, mångkulturellt samhälle.

13:5. I vår tid har många nya TV-kanaler tillkommit. Innehållet i dem är ofta torftigt och likriktat. Marknadskrafterna bestämmer. Även om den flod av budskap som sköljer över oss kan påverka våra liv till det sämre ger nya medier möjligheter för oss

att öka våra kunskaper. Då blir det särskilt viktigt att samhället och folkrörelserna satsar på utbildning och kultur. Biblioteken är nödvändiga som lokala centra för kultur och information. Nedläggningen av bibliotek måste stoppas. De nya informationsteknikerna ska vara tillgängliga för alla.

13:6. I en levande demokrati behövs ett brett och självständigt utbud av medier. Var och en ska kunna föra fram sina åsikter i något forum. Alla åsikter ska kunna nå allmänheten. Här är det särskilt viktigt att tillgodose de handikappades behov. För det krävs nya och decentraliserade kanaler. Radio, TV ska tjäna det allmännas intressen. Vänsterpartiet är emot reklam i etermedierna. Tidningar och tidskrifter ska ha presstödet.

14. Vår värld

14:1. Kapitalismen behärskar hela vår värld. I växande konkurrens med varandra försöker stormakterna dominera övriga stater och folk. Detta medför en fara för krig och militarism. Deras politiska dominans öppnar för ekonomiskt utnyttjande. De globala orättvisorna är växande och utgör idag det största hotet mot världsfreden.

14:2. Försök från enskilda länder att bryta det nykoloniala beroendet och föra en politik i folkets intresse bemöts med stormaktsarrogans, ekonomisk och politisk isolering och ytterst med militärt våld.

14:3. Världsekonomin domineras av de transnationella företagen med bas i USA, Japan och Västeuropa. De fattiga länderna hålls i ett järngrepp, bland annat genom sin skuldsättning till den rika världen. Från u-länderna går en massiv överföring av resurser till de redan rika länderna som vida överstiger det bistånd västvärlden ger tillbaka till u-länderna. Nordamerika, Japan/Sydostasien och Västeuropa knyts allt fastare samman till handelsblock i konkurrens med varandra. På så sätt bevaras den gamla, orättvisa världsordningen.

14:4. De rikas resursförbrukande levnadssätt är huvudorsaken till de miljöproblem vi lever med idag. Utanför överflödssamhällena står några miljarder av jordens »medelklass« och försöker följa oss i spåren med masskonsumtion, massbilism och massförstörelse som resultat. Vi i den rika världen måste i grunden ändra våra levnadsmönster.

14:5. De rika ländernas plundring av tredje världens råvaror och arbetskraft skapar fattigdom, krig, politiskt förtryck och miljöförstöring. Denna politik leder till växande flyktingströmmar. Majoriteten av flyktingarna finns i de fattiga länderna, de flesta är kvinnor och barn. Bara ett fåtal av flyktingarna kommer till de rika länderna i Europa.

14:6. Sverige är en nation av invandrare. Var åttonde svensk har invandrat och de flesta av oss har invandrare bland sina förfäder. Många har kommit som arbetssökande, andra som flyktingar undan nöd, förtryck och krig. Vänsterpartiet anser att invandrarna utgör en kulturell tillgång som vi ska värna om. Vi är för en generös tolkning av FN:s Flyktingkonvention. Flykting-

mottagandet bör avbyråkratiseras och bygga mera på folklig solidaritet och personligt ansvar. Invandringen behöver regleras för att motverka konflikter och dåliga mottagningsvillkor, men i nödsituationer måste vi vara beredda att visa den solidaritet som situationen kräver.

14:7. De internationella orättvisorna slår särskilt mot kvinnor och barn. Miljoner dör i förtid på grund av hårt arbete, brist på mat och medicin och av brist på vård. Många tvingas in i den globala sexindustrin.

14:8. De internationella orättvisorna föder motstånd. Överallt i världen kämpar människor för demokrati, mänskliga rättigheter och nationellt oberoende. Denna kamp tar sig olika former. Fackföreningar och bondekooperativ, miljögrupper, radikala religiösa och andra rörelser bekämpar förtrycket. Kvinnor skapar nätverk för att stödja varandra. De utvecklar jordbruken, handeln och förstärker grunden för den lokala självförsörjningen. När våld och förtryck blir outhärdligt kan motståndet övergå till väpnad kamp. Vänsterpartiet stödjer befrielsekampen och arbetar mot imperialism och för en internationell solidaritet med alla förtryckta folk.

14:9. Behovet av en ny ekonomisk världsordning har aldrig varit större. Det krävs en rättvis handelspolitik, där uländerna får bättre betalt för sina produkter och slipper utsättas för diskriminerande tullar. Bistånd måste ges från rika till fattiga länder, utan egennyttiga eller maktpolitiska förbehåll, och uländernas skulder måste avskrivas.

14:10. FN måste demokratiseras. De fem segrarmakternas särställning i Säkerhetsrådet måste avskaffas. Vårt mål är en värld av fria och självständiga nationer i samarbete, med respekt för alla likaberättigande.

14:11. Vänsterpartiet medverkar aktivt i kampen för fred och nedrustning. Vägen dit går över internationella överenskommelser om militär nedrustning. Vårt land kan och bör gå före med en radikal militär nedrustning, förbud mot vapenexport och omställning av vapenindustri till civil produktion. Slutmålet som vårt parti och arbetarrörelsen sedan begynnelsen ställt upp är en värld utan vapen.

14:12. I Europa har planekonomiernas sammanbrott och partidiktaturens fall i Öst löst upp ett stormaktsblock. I Västeuropa går utvecklingen i motsatt riktning. Där utvecklas EG mot en ekonomisk, politisk och militär union. Vänsterpartiet motarbetar bildandet av nya handels- och militärpolitiska block.

14:13. Vi motarbetar EG/EU och motsätter oss svenskt medlemskap. Den Europeiska Unionen grundas på att marknadskrafternas fria rörlighet överordnas sociala och miljömässiga mål. Den innebär också att medlemsländernas nationella självbestämmande till stor del upphävs till förmån för en odemokratisk och byråkratisk maktapparat i Bryssel. Utvecklingen mot EU har styrts av de transnationella bolagens behov av tillväxt.

14:14. Vi vill skapa en bred, folklig rörelse för ett öppet och demokratiskt Europa. Tillsammans med likasinnade inom och utom EU vill vi arbeta för ett Europa av fria och jämställda

nationer i samverkan med varandra och den övriga världen. Vi vill utveckla det europeiska samarbetet för fred och avmilitarisering, liksom det regionala samarbetet i Norden och runt Östersjön. Internationella avtal och överstatliga beslut behövs. Men de ska begränsas till de frågor och områden där de är nödvändiga och underställas demokratiskt valda organ.

15. *Vårt parti*

15:1. Vårt parti grundades som Sveriges Socialdemokratiska Vänsterparti i maj 1917, före den ryska revolutionen. Dess rötter fanns i den arbetarrörelse som växte fram under industrikapitalismens uppkomst. Kravet på fördjupad demokrati i både samhälle och parti präglade vårt första program. Allmän och lika rösträtt för både kvinnor och män var dess första krav. Fullständiga demokratiska fri- och rättigheter i övrigt kom därefter. Partiet var internationalistiskt och byggde på varje människas personliga ansvar.

15:2. Senare anslöt sig partiet till den kommunistiska världsrörelsen. Ett beroende till Sovjetunionen växte fram och ledde till ödesdigra misstag. Det bidrog till att minska partiets och vänsterns trovärdighet och styrka. Under 1960-talet bröt partiet detta beroende och slog in på en självständig väg. Förnyelsepolitiken var länge omstridd och först så småningom utvecklades partiets nya profil som ett självständigt och i alla avseenden demokratiskt parti.

15:3. Partiet har genom åren fört en envis kamp för rättvisa i det svenska samhället. Det har ofta varit en föregångare när det gäller att ta initiativ till stora sociala reformer. Här har vi stolta traditioner att bygga vidare på. Under senare år har partiet även skaffat sig en grön profil, främst uttryckt i dess kamp mot kärnkraften.

15:4. Vi har självkritiska lärdomar att dra av vår historia. Vår politik kan inte byggas på dogmer och beroenden av utländska partier. Ett samhälle får inte grundas på en enhetlig världsåskådning. Marxismen måste behandlas som andra samhällsvetenskapliga teorier, det vill säga kritiskt och prövande.

15:5. Vi är ett socialistiskt parti i förnyelse. Den tanketradition som utgick från Marx är levande och kan utvecklas. Under senare år har kvinno- och miljörörelserna tillfört partiet viktiga kunskaper och erfarenheter. Marxismen kan i förening med humanism, ekologiskt tänkande och feministisk teori hjälpa oss att förstå den värld vi vill förändra.

16. Vänsterns väg

16:1. Kampen för socialismen pågår i vardagen. I arbetslivet kämpar människor för demokrati och självstyre. I bostadsområdena försöker man uppnå makt över sitt boende. I hemmet och samhällslivet arbetar kvinnor och män för en jämlik arbets- och maktfördelning. Medvetna och aktiva konsumenter bekämpar slit- och slängsamhället. Samtidigt utvecklas den kun-

skap och styrka som krävs för ett självförvaltande samhälle.

16:2. För vänsterpartiet är den dagspolitiska kampen viktig. I riksdagen, landstingen och de kommunala församlingarna försöker vi bedriva ett konstruktivt och resultatriktat arbete. Det arbetet medför ständiga kompromisser eftersom vi bara kan uppnå majoritet tillsammans med andra partier.

16:3. Detta skymmer inte vår långsiktiga målsättning. Vi ser den dagspolitiska kampen som en oundgänglig del i den långsiktiga kampen för ett socialistiskt Sverige och för en solidarisk värld. Vi deltar också i de breda folkliga rörelser – arbetarrörelsen, kvinnorrörelsen och miljörörelsen – som tillsammans kan skapa den förnyelse som behövs i svensk politik.

16:4. Politiken i Sverige har dominerats av motsättningen mellan kapital och arbete. Vänsterpartiet har konsekvent försvarat de arbetandes intressen och verkat för rättvisa och solidaritet. I dagens politik har nya dimensioner tillkommit. Ett kvinnligt omsorgsperspektiv har fördjupat vår socialism. Överlevnads- och miljöfrågorna kräver solidaritet med naturen och med kommande generationer.

16:5. Arbetarsolidariteten, kvinnokampen och solidariteten med naturen hänger samman. Utan rättvisa får vi inte tillräckligt stöd för miljöpolitiken. Utan miljökraven kan vi inte samla stöd för en rättvisepolitik. Utan kvinnoperspektiv blir rättvisekampen försvagad och framtidsvisionerna ofullgångna. Vår ställning som ett både rött och grönt parti ger oss ett särskilt ansvar. Vi

verkar för en bred röd-grön allians och en samlad solidaritetspolitik.

16:6. Vi lever i en radikalt ny historisk situation där den socialistiska vänstern behövs mer än någonsin. Vänsterpartiet vill bygga en frihetlig socialism och tillsammans med andra skapa en bättre värld, fri från förtryck och möjlig att bebo också för våra barnbarns barn.

stadgar

ANTAGNA AV VÄNSTERPARTIETS KONGRESS 1993

§1. MEDLEMSKAP OCH AVGIFTER

Moment 1. Medlem kan den vara som vill verka för partiets politik och betalar fastställd medlemsavgift.

Moment 2. Anslutning sker till lokalorganisation om §13, mom. 6 inte är tillämplig. Då särskilda skäl föreligger kan anslutning ske direkt till distriktsorganisation.

Moment 3. Varje medlem har lika rätt att deltaga i utformningen av partiets politik och verksamhet genom att ställa förslag och delta i fri debatt där alla bemöts med respekt och tolerans. Varje medlem har lika rätt att kandidera till förtroendeuppdrag med undantag för vad som anges i §3, mom. 6 och §4, mom. 4.

Moment 4. Årsavgiften fastställs av kongressen. Den skall vara inbetald senast vid årsskiftet. Medlem som ej inbetalt sin avgift avförs vid halvårsskiftet påföljande år. Lokalorganisation kan bevilja medlem avgiftsbefrielse.

§2. LOKALORGANISATION

Moment 1. Medlemmar inom kommun, annat geografiskt område, gemensam arbetsplats eller yrkesgrupp bildar tillsammans lokalorganisation.

Ny organisation godkännes av distriktsstyrelse.

Moment 2. Lokalorganisationen verkar på grundval av partiets program och stadgar. Dess uppgift är att verka för partiets politik, att ta lokala initiativ för att förbättra invånarnas livsvillkor och vinna förtroende för partiet. Dess uppgift är också att delta i utformningen av partiets politik, bedriva utåtriktad verksamhet och genom diskussions- och studieverksamhet i politik och marxistisk teori bidra till partiets hela utveckling.

Moment 3. Lokalorganisationen söker ständigt utveckla sina arbetsformer. Den kan för sin verksamhet bilda grupper innefattande bostadsområden, arbetsplatser eller branscher, kring olika teman som kvinno-, miljö-, freds- och internationella solidaritetsfrågor. Till dessa kan även icke-medlemmar ansluta sig.

Inom lokalorganisation kan invandtare bilda sektion för verksamhet på eget språk.

Moment 4. Lokalorganisationens högsta instans är årsmötet. Kallelse utgår till medlem minst 10 dagar före årsmötet. Närvaro-, yttrande- och förslagsrätt kan på årsmötet ges icke-partimedlemmar och representanter för grupper och organisationer utanför partiet. Årsmötet behandlar styrelsens verksamhetsberättelse, kommunalt förtroendevaldas rapport och revisorenas berättelse, vilka bör föreligga skriftligt. Rösträtt har endast partimedlemmar. Medlemmar som ingått i en styrelse eller förtroendevald grupp har ej rösträtt vid behandling av ansvarsfrihet inom eget verksamhetsområde. Val sker av styrelse, revisorer och till övriga uppdrag. En valberedning utsedd av tidigare medlemsmöte eller föregående årsmöte förbereder

valen. Rätt att nominera har enskild medlem samt i §2 mom. 3 angiven grupp eller sektion.

Mandatperioden för styrelse och revisorer är 2 år om icke annat beslutats. Vid 2-åriga mandatperioder nyväljs halva styrelsen varje år.

Moment 5. Val sker med slutna sedlar, därest någon på mötet röstberättigad så begär. I övrigt gäller vad som stadgas i §13 mom. 7.

Moment 6. Lokalorganisationens styrelses uppgift är att leda och utveckla organisationens verksamhet, handha administrativa frågor, förbereda medlemsmötena och ha god kontakt med medlemmarna.

Styrelsen lämnar årsrapport med medlemsredovisning till distriktsstyrelsen senast den 15 februari.

Moment 7. Kommunfullmäktige grupper skall utarbeta stadgar och instruktion för sin verksamhet om lokalorganisation, kretsorganisation eller i tillämpligt fall distriktsstyrelse så beslutar. Stadgar och instruktion fastställs av beslutande partiinstans.

§3. PARTIDISTRIKT

Moment 1. Partidistriktets uppgift är att verka på grundval av partiets program och stadgar.

Moment 2. Distriktens gränser fastställs av partistylelsen och berörda distrikt. Distrikt omfattas av minst en riksdagsvalkrets.

Moment 3. Distriktet kan efter beslut av årskonferens indelas i kretsar. I kretsstyrelsen skall ingå representanter för samtliga i kretsen ingående lokalorganisationer.

Kretsstyrelsens uppgifter är att samordna verksamheten för kommunalpolitiska och gemensamma organisatoriska frågor.

Moment 4. Distriktets högsta instans är årskonferensen. Den består av valda ombud, distriktsstyrelsens ordinarie ledamöter och suppleanter, valberedning, revisorer och landstingsgruppens ledamöter. Årskonferensen består också av partistylelseledamöter från distriktet, distriktets funktionärer och riksdagsledamöter samt partistylelsens representanter. I förekommande fall kommunfullmäktigegrupps ledamöter. Ombuden och distriktsstyrelsens ordinarie ledamöter och suppleanter, partistylelsens utsedda representant och distriktets riksdagsledamöter och funktionärer har yttrande- och förslagsrätt. För övrigt beslutar konferensen om yttrande- och förslagsrätt.

Yttrande- och förslagsrätt kan ges representanter för grupper och organisationer utanför partiet.

Rösträtt har endast ombuden. Ombud som ingått i förtroendevald grupp har ej rösträtt vid behandling av ansvarsfrihet inom eget verksamhetsområde. Vid behandling av den gångna verksamheten har revisorerna yttrande- och förslagsrätt, vid behandlingen av landstingsgruppens rapport landstingsgruppens ledamöter, samt i valfrågor valberedningens ledamöter.

Kallelse utgår minst 2 månader före årskonferensens genomförande.

Moment 5. Extra konferens, för behandling av den eller de frågor för vilken den sammankallats, genomföres då distriktsstyrelsen så finner nödvändigt eller då lokalorganisationer med minst 1/3 av distriktets medlemsantal efter beslut på medlemsmöte så begär.

Kallelse utgår minst 1 månad före konferensens genomförande.

Moment 6. Rätt att sända ombud till konferens har varje lokalorganisation inom distriktet. Representationsnormerna, som beslutas av distriktsstyrelsen, skall vara ett ombud för påbörjat antal medlemmar, högst 25 och lägst 10, baserat på medlemsantalet vid senaste årsredovisning. Lokalorganisation kan endast välja ombud bland sina egna medlemmar. Ledamot av distriktsstyrelse kan ej väljas som ombud till årskonferens.

Lokalorganisation som är bildad efter senaste årsrapportering får representation enligt medlemsantal vid bildandet.

Moment 7. Motion till årskonferens kan väckas av lokalorganisation, förening, enskild medlem, icke partimedlem, grupp och/eller organisation utanför partiet och skall vara distriktsstyrelsen tillhanda senast 6 veckor före årskonferensen.

Motioner med distriktsstyrelsens utlåtande utsändes till lokalorganisationerna och ombuden 3 veckor före årskonferensen.

Moment 8. Årskonferensen, som skall genomföras under första kvartalet, behandlar distriktsstyrelsens verksamhetsberättelse, ekonomisk berättelse, landstingsgruppens rapport och revisoremas berättelse, vilka utsänts till ombuden och lokalorganisationerna minst en vecka före årskonferensen. Vidare behandlas motioner, verksamhetsplan och övriga förslag, väljes distriktsstyrelse och ordförande, revisorer samt förrättas övriga val. För lokalorganisationer inom distriktet som har förtroendevalda inom samma kommunala församling lämnas deras rapport vid särskild sammankomst med de valda ombuden för dessa organisationer i samband med distriktets årskonferens eller vid annat tillfälle. Sådan rapport vid annat tillfälle kan också lämnas vid gemensamt allmänt medlemsmöte med de berörda organisationerna.

Moment 9. Vid årskonferensen förekommande val förbereds av en valberedning utsedd av föregående årskonferens, som också fastställt förmerna för nominering. Valen förrättas med slutna valsedlar därest någon på årskonferensen röstberättigad så begär. Rätt att nominera har enskild medlem samt lokalorganisationens styrelse och medlemsmöte.

Mandatperioden för styrelse och revisorer är 2 år om icke annat beslutats. Vid 2-åriga mandatperioder nyväljs halva styrelsen varje år.

Moment 10. Distriktsstyrelsens uppgift är att leda och utveckla verksamheten mellan årskonferenserna, stödja lokalorganisationernas arbete, genomföra distriktsarrangemang och särskilt ansvara för att studiarbete bedrivs.

Distriktsstyrelsen har arbetsgivaransvar inför anställd personal och sluter avtal. Inom distriktsstyrelsen kan utses ett verkställande utskott som leder den dagliga

verksamheten. Mandatperioden för verkställande utskottet är 1 år.

Moment 11. Årskonferensen och dess handlingar är offentliga.

Moment 12. Landstingsgrupper skall utarbeta stadgar och instruktioner för sin verksamhet om distriktsstyrelse så beslutar. Distriktsstyrelsen fastställer därefter dessa.

§4. PARTIKONGRESS

Moment 1. Partikongressen är partiets högsta instans.

Moment 2. Partikongress genomföres minst vart tredje år. Partistylelsen beslutar om tid och plats för kongressen. Kallelse utgår minst 6 månader före kongressens hållande.

Moment 3. Extra partikongress kan inkallas av partistylelsen. Extra kongress skall även inkallas om lokalorganisationer med minst en tredjedel av partiets medlemsantal efter beslut av medlemsmöte så begär.

Kallelse till extrakongress utgår minst 2 månader före dess genomförande. Dagordning, regler för motionsstid etc. fastställs av partistylelsen. Extrakongress kan endast behandla de frågor för vilka den inkallats.

Moment 4. Kongressen består av ombud, utsedda i direkta val enligt av partistylelsen fastställd valordning, samt av partistylelsens ordinarie ledamöter och suppleanter, riksdagsgruppens ledamöter, revisorer och ledamöter i valberedning, programkommission och eventuella representanter för grupper och/eller organisationer utanför partiet. Ledamot av partistylelsen kan ej väljas som kongressombud.

Partistylelsens ordinarie ledamöter och suppleanter deltar med yttrande- och förslagsrätt liksom revisorer och ledamöter i valberedning och programkommission. De senare endast vid behandling av den gångna verksamheten, val- respektive programfrågor. I övrigt beslutar kongressen om yttrande och förslagsrätt.

Moment 5. Ombudsavgiften fastställs av partistylelsen. Kostnader för partistylelsens ledamöter och suppleanter, revisorer och ledamöter i valberedningen och programkommissionen bestrides av centrala partikassan.

Moment 6. Kongressen består av 275 ombud fördelade proportionellt på distriktet på grundval av medlemsantalet vid senaste årsredovisningen före kongressens inkallande.

Moment 7. Distriktsstyrelsen är valförrättande organ vid val av kongressombud enligt valordning som fastställs av partistylelsen. För att trygga en allsidig representation i geografiska och andra avseenden skall distrikt indelas i valkretsar. Sådan indelning beslutas av distriktskonferens och då detta av tidsskäl inte är möjligt av distriktsstyrelsen.

Vallet skall företas genom sluten omröstning. Ombud kan endast väljas bland distriktets egna medlemmar. Vid ombudsvalet utses även suppleanter. Ombudskost-

naderna bestrides av distriktskassan.

Anmälan av ombud sker genom insändande av ombudsfullmakt senast 6 veckor före kongressen.

Moment 8. Motionsrätt har enskild medlem, lokalorganisation och distriktsstyrelse. Motion från enskild medlem inlämnas genom lokalorganisation, som skall avge yttrande till densamma. Motioner skall vara partistyrelsen tillhanda senast 3 månader före kongressen.

Moment 9. Förslag till dagordning och förslag från partistyrelsen i program- och stadgefrågor skall utsändas till lokalorganisationerna 5 månader före kongressen. Motioner med partistyrelsens yttrande utsänds till lokalorganisationerna och ombuden 1 månad före kongressen.

Moment 10. Programkommissionens förslag till principprogram utsänds till lokalorganisationerna 5 månader före kongressen. Programkommissionens yttrande över motioner till principprogrammet utsänds till lokalorganisationerna och ombuden 1 månad före kongressen.

Moment 11. Partikongress behandlar program och stadgefrågor, partistyrelsens verksamhetsberättelse och förslag, ekonomisk berättelse, inkomna motioner, riksdagsgruppens rapport, revisorernas berättelser, vilka samtliga skall föreligga skriftligt.

Moment 12. Kongressen väljer i skilda val ordförande, partistyreelse, partistyrelsens suppleanter, revisorer, revisorssuppleanter och programkommission. Till partistyreelse väljes, utöver ordförande, högst 24 ordinarie ledamöter och högst 8 suppleanter, till revisorer väljes 3 ordinarie och 3 suppleanter samt till programkommission 7 ledamöter och 4 suppleanter. Valen förrättas med slutna sedlar.

Moment 13. Rätt att nominera kandidater till organ och poster som utses av kommande partikongress har enskild medlem, lokalorganisations styrelse och medlemsmöte, distriktsstyrelse och distriktsårskonferens. Kongressen fastställer i övrigt formerna för nomineringar.

Kongressen tillsätter en valberedning bestående av högst 13 ledamöter som förbereder och framlägger förslag till den kommande kongressens förekommande val.

Moment 14. Kongressen och dess handlingar är offentliga.

Moment 15. Partiets räkenskaper för kongressperioden skall revideras av auktoriserad revisor.

§ 5. PARTISTYRELSE

Moment 1. Styrelsen utgör partiets ledning mellan kongresserna.

Moment 2. Suppleanterna kallas till styrelsens sammanträden och har yttrande- och

förslagsrätt. Vid förfall för ordinarie ledamot inträder suppleant i den ordning de erhållit röstetal på kongressen. Vid lika röstetal företas lottning.

Moment 3. Styrelsen väljer bland sina ordinarie ledamöter vice ordföranden, partisekreterare och verkställande utskott.

Moment 4. Styrelsen sammanträder minst 6 gånger årligen. Tid för sammanträde fastställs av verkställande utskottet.

Styrelsen skall varje år före april månads utgång behandla partiets centrala räkenskaper och partiföretagens räkenskaper.

Extra sammanträde genomföres om 1/4 av styrelsens ordinarie ledamöter så begär.

Moment 5. Partistyrelsen utser de utskott och/eller arbetsgrupper som erfordras för verksamheten och ger instruktioner för deras arbete.

Moment 6. Partistyrelsen ansvarar för verkställande av kongressens beslut, partiets politiska ledning, verksamhet, ekonomi och företag.

Moment 7. Partistyrelsen bär ansvaret för partikansliet och riksdagsgruppens personal. Förhandlingar och slutande av avtal kan delegeras till av partistyrelsen tillsatt utskott eller grupp. Arbetsledning, tillsättande av tjänster etc. kan delegeras till av partistyrelsen tillsatt utskott eller grupp.

§ 6. VERKSTÄLLANDE UTSKOTT

Moment 1. Verkställande utskottet består med partiordförande, viceordföranden, partisekreterare av högst 7 ledamöter. Mandatperioden är 1 år.

§ 7. PARTIRÅD

Moment 1. Partirådet inkallas av partistyrelsen inför viktigare politiska ställningstaganden minst en gång årligen. Extra sammanträde genomföres om 1/4 av rådets ledamöter eller 1/3 av partistyrelsens ledamöter så begär.

Moment 2. Dess uppgift är att vara rådgivande åt partistyrelsen i frågor av större politisk räckvidd.

Moment 3. Ledamöter i partirådet väljs årligen på distriktens årskonferenser. Varje distrikt väljer två ledamöter för varje påbörjat 1000-tal medlemmar i distriktet. För varje ledamot väljes en suppleant som inträder vid ordinarie ledamots förfall. Ledamöter och suppleanter i partistyrelsen kan ej väljas till partirådet.

Moment 4. Vid partirådets sammanträden deltar partistyrelsens ordinarie ledamöter och suppleanter med yttrande- och förslagsrätt.

§8. REVISORER OCH REVISION

Moment 1. Revisorerna som ej kan vara av partiet eller dess företag anställd personal granskar partiets och partiföretagens räkenskaper och förvaltning.

Moment 2. Partiets räkenskaper avslutas för kalenderår och revisorerna förelägger partistyrelsen rapport härom årligen vid det möte som genomföres närmast efter februari månads utgång.

Moment 3. Suppleanterna kallas till revisorernas sammanträden och har yttrande- och förslagsrätt. Vid förfall för ordinarie revisor inträder suppleant i den ordning de erhållit röstetal på kongressen. Vid lika röstetal företas lotning.

§9. PROGRAMKOMMISSION

Moment 1. Programkommissionen består av högst 7 ledamöter och 4 suppleanter.

Moment 2. Programkommissionen rapporterar kontinuerligt sitt arbete till partistyrelsen.

§10. RIKSDAGSGRUPPEN

Moment 1. Riksdagsgruppens uppgift är att driva partiets politik i riksdagen.

Den vägleds i sitt arbete av beslut på kongress, i partiråd och i partistyrelsen. Riksdagsgruppen och partistyrelsen genomför gemensamma sammanträden om gruppen eller styrelsen så begär.

Moment 2. Riksdagsgruppen upprättar årligen en offentlig berättelse över sin verksamhet.

Moment 3. Riksdagsgruppen utarbetar i samråd med partistyrelsen stadgar och instruktioner för sin verksamhet. Dessa fastställs av partistyrelsen.

§11. KANDIDATLISTOR VID ALLMÄNNA VAL

Moment 1. Kandidatlistor för riksdagsval upprättas inom valkretsen efter följande regler: Organisationer och enskilda ges möjlighet att till valberedningen inkomma med förslag till kandidater. Valberedningen kan endera vara särskilt tillsatt för detta ändamål eller vara den valberedning som tillsätts för distriktskonferensens val.

En konferens till vilken organisationerna inom valkretsen väljer ombud, enligt samma representationsnormer som vid årskonferens, upprättar på basis av inkomna förslag en kandidatlista.

Sådan konferens kan föregås av provval bland partimedlemmar eller en bredare allmänhet i vilket de föreslagna kandidaternas inbördes ordning prövas. Beslut om sådant provval liksom formerna för detta fastställs av distriktsstyrelse då det gäller

riksdagsval och av berörda föreningsstyrelser vid kommunala val.

Moment 2. Vid nominering och fastställande av listor till kommunfullmäktigeval gäller de regler som fastställs av lokalorganisation(er) inom valkretsen.

För landstingsmannaval fastställer årskonferens eller distriktsstyrelse motsvarande regler.

Moment 3. Till kandidater på listorna kan även icke partimedlemmar uppsättas.

Moment 4. Vid valsamverkan med andra organisationer och/eller grupper tillämpas den ordning för nominering och fastställande av listor varom överenskommes.

§12. OMRÖSTNING

Moment 1. Partistyrelsen kan besluta om rådgivande omröstning bland partiets medlemmar. Om lokalorganisationer, som tillsammans omfattar minst en tredjedel av partiets medlemmar, efter beslut av medlemsmöten begär rådgivande omröstning skall sådan genomföras.

Moment 2. Partistyrelsen fastställer propositionsordning och omröstningen sker med slutna sedlar på möte med lokalorganisationer.

Moment 3. Resultat av omröstningen insamlas av distriktsstyrelserna, som redovisar resultatet till partistyrelsen.

§13. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Moment 1. Partiets organisation är utformad för att skydda och utveckla den inre demokratin och skall säkerställa alla medlemmars lika rätt att delta i utformningen av partiets verksamhet och politik. Beslut fattas enligt majoritetsprincipen, när inte annat föreskrivs i dessa stadgar.

Moment 2. För att befördra kontinuerlig förnyelse av partiets ledningar på alla nivåer och av partiets representation i riksdag och kommunala församlingar betraktas vid nominering alla mandat som obesatta och alla kandidater behandlas likvärdigt. Partiet motverkar mångsyssleri och strävar efter att sprida de politiska uppdragen.

Moment 3. Kvinnor skall – ordförandeposten oräknad – vara representerade i valda organ och på förtroendeposter med minst 50% om inte synnerliga skäl förhindrar detta.

Om synnerliga skäl anförs skall särskilt beslut om detta fattas.

Moment 4. Partiets representanter vid möten och konferenser kan icke utan befullmäktigande av vederbörlig instans fatta för partiet bindande beslut.

Moment 5. Medlem som uppträder mot partiets program och stadgar eller på annat sätt skadar partiet kan uteslutas. Beslut om uteslutning kan fattas av partistyrelsen efter

det att berörd medlem och dennes lokalorganisation getts tillfälle att yttra sig över saken. Beslut om uteslutning kan också fattas av medlemsmöte med den lokalorganisation vederbörande tillhör och av distriktsstyrelse beträffande direktansluten medlem.

Moment 6. Medlem som uteslutits äger rätt att överklaga. Överklagningsinstans är i tur och ordning distriktsstyrelse och partistyrelse. Tidigare utesluten medlem blir åter medlem efter beslut i den lokalorganisation hon/han ansöker medlemskap i efter hörande av uteslutande instans. I de fall uteslutning tillkommit genom beslut i partistyrelsen skall detta prövas av närmast följande partikongress.

Moment 7. Vid samtliga inom partiets organisationer, konferenser och kongress förekommande personval erfordras över hälften av vid valet avgivna godkända röster för att bli vald. Om icke tillräckligt antal uppnår denna röstsiffra företages omval bland dem som erhållit högsta röstetal. I omvalet deltar endast dubbelt så många kandidater som skall väljas. De som därvid erhåller högsta röstetal förklaras valda. Vid lika röstetal företages lottning.

§14. PARTIORGANISATIONENS UPPLÖSNING

Partiorganisation kan endast upplösas efter beslut vid två på varandra följande medlemsmöten. Om vid ett av dessa minst 3 av de närvarande röstar för fortsatt verksamhet skall organisationen bestå. Om organisationen upplöses tillfaller alla dess tillgångar den lokalorganisation eller det distrikt den upplösta organisationen tillhört och denna organisation skall ta emot den upplösta organisationens kvarvarande medlemmar.

§15. STADGARNAS GILTIGHET

Moment 1. Dessa stadgar kan endast ändras av partikongressen.

Moment 2. Kongressbeslut i stadgefrågor träder omedelbart i kraft.